

1 Sygn. akt I C 298/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2021 r.

1 Sąd Rejonowy w Tczewie Wydział I Cywilny

2 Przewodniczący Sędzia Dorota Słowik

Protokolant sekretarz sądowy Dagmara Wróbel

po rozpoznaniu w dniu 9 listopada 2021 r. w Tczewie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B.-

-Białej

przeciwko M. O.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego M. O. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. kwotę 1.830,04 zł (jeden tysiąc osiemset trzydzieści złotych cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty od dnia 16 września 2020 r. do dnia 9 listopada 2021 r.,
2. zasądzoną w punkcie 1. kwotę roszczenia głównego rozkłada na 37 rat, 36 pierwszych w kwotach po 50 zł (pięćdziesiąt złotych), ostatnia 37. w kwocie 30,04 zł (trzydzieści złotych cztery grosze), płatnych w terminach miesięcznych, do końca każdego miesiąca, poczynając od miesiąca, w którym uprawomocni się niniejszy wyrok, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie na wypadek opóźnienia w terminie płatności każdej raty,
3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 272,46 zł. (dwieście siedemdziesiąt dwa złote czterdzieści sześć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od tej kwoty od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie odstępuje od obciążenia pozwanego kosztami zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 298/21

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka akcyjna z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. O. kwoty 4.829,04 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 16 września 2020 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

Powód podał, że w dniu 5 grudnia 2019 r. pozwany przez podpisanie weksla zobowiązał się do zapłaty w dniu 15 września 2020 r. kwoty wskazanej na wekslu – 4.829,04 zł. Powód wezwał pozwanego do wykupu weksla, pozwany nie dokonał żadnej wpłaty. Weksel został wystawiony dla zabezpieczenia zwrotu zadłużenia z tytułu umowy pożyczki udzielonej przez (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. na podstawie umowy pożyczki gotówkowej nr (...) z dnia 5 grudnia 2019 r. Na dochodzoną pozew kwotę skada się suma pozostałych do zapłaty rat pożyczki oraz należne maksymalne odsetki za opóźnienie liczone zgodnie z art. 481 § 1 k.c. za każdy dzień opóźnienia w płatności każdej z

rat. Pozwany podpisał kalendarz spłat, znał doskonale wysokość swego zadłużenia i terminy spłat. Granice wypełnienia weksla określa deklaracja wekslowa załączona do niniejszego pozwu, którą pozwany podpisał.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2021 r. powód wskazał, iż wnosi o zapłatę kwoty głównej z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa, z ostrożności procesowej, gdyby Sąd uznał roszczenie w części za uzasadnione pozwany wniósł o rozłożenie należności na raty. Pozwany podniósł zarzuty niewypełnienia weksla zgodnie z obowiązkami ustawowymi opisanymi normami Prawa wekslowego oraz wynikającymi z samej deklaracji wekslowej, nieprzedstawienia właściwych dowodów w powyższym zakresie. Nadto podniósł zarzut bezzasadności roszczenia z powodu abuzywności umowy w zakresie zastosowania opłaty przygotowawczej, zastosowania opłaty „ (...)”, zastosowania prowizji, a nadto z powodu niedokonania proporcjonalnego rozliczenia kosztów odsetkowych w związku z wygaśnięciem warunków umowy przed ostatecznym terminem jej obowiązywania. Nadto pozwany zarzucił nieudowodnienie roszczenia i dopuszczenie się przez powoda nieuczciwej praktyki rynkowej.

Pismem z dnia 27 września 2021 r. powód podtrzymał powództwo, wskazał, iż na mocy pożyczki pozwany otrzymał kwotę 2.500 zł, całkowity koszt pożyczki wyniósł 3.296 zł, a całkowita kwota do zapłaty wyniosła 5.796 zł. W umowie sprecyzowano elementy składowe całkowitego kosztu kredytu – opłaty przygotowawczej -129 zł, wynagrodzenia prowizyjnego – 1.571 zł, oraz wynagrodzenie z tytułu Twojego pakietu – 800 zł. Odsetki umowne wynosiły 796 zł, z powodu obniżenia stóp procentowych przez (...) odsetki ostatecznie wyniosły 628 zł. Kwota odsetek dziennych wynosi 6,04 zł. Na dzień wniesienia pozwu pozwany dokonał wpłat na kwotę 805 zł. Wobec powyższego pozwany jest zobowiązany do zapłaty 4.829,04 zł. (5.796 + 6,04 - 168 - 805). Powód podniósł, że skutecznie dokonał wypowiedzenia umowy pożyczki. Powód podnosił, iż maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu oznaczone w umowie są określone zgodnie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim. W ocenie powoda skoro ustawodawca zdecydował się wprowadzić do porządku prawnego art. 36a ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim - rozwiązanie oparte na jednolitych kryteriach, pozwalające na obiektywne weryfikowanie w umowach o kredyt konsumencki ich maksymalnie dopuszczalnych kosztów, a w efekcie i eliminowanie nieuczciwych warunków, to już z tego względu odpada racjonalność celowości incydentalnej kontroli takich postanowień umowy z punktu widzenia abuzywności. Na wysokość wynagrodzenia prowizyjnego, jak podnosił powód, składa się zapłacona przez powoda kwota podatku dochodowego od osób prawnych, wynagrodzenie za pośrednictwo, koszt pozyskania kapitału pożyczek, opłata przygotowawcza zaś jest obliczana jako koszt związany z przygotowaniem umowy, zgromadzeniem koniecznych dokumentów i dokonaniem weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy. Powód wskazał, iż opłata za Twój Pakiet nie jest opłatą obowiązkową, skorzystanie z tej usługi było dla powoda fakultatywne i nastąpiło na wniosek w momencie wnioskowania o udzielenie pożyczki. Opłata od pakietu jest pobierana tylko od konsumentów, którzy wyrazili na to zgodę we wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 5 grudnia 2019 r. (...) Spółka akcyjna z siedzibą w B. oraz M. O. zawarli umowę pożyczki nr (...).

(...) Spółki akcyjnej z siedzibą w B. udziałili pożyczkobiorcy M. O. pożyczki w kwocie 2.500 zł., pożyczkobiorca zobowiązał się do spłaty pożyczki wraz ze wszystkimi kosztami, opłatami i prowizjami (całkowita kwota do spłaty) tj. kwoty 5.796 zł. w 36 ratach miesięcznych (Część B umowy). Rata wynosiła 161 zł., pierwsza rata płaćna była w dniu 15 stycznia 2020 r. (część C1 umowy – 2.1).

W związku z udzieleniem pożyczki pożyczkobiorca zobowiązał się pokryć koszty:

- opłaty przygotowawczej w kwocie 129 zł.,
- wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 1.571 zł.,

- wynagrodzenia z tytułu przyznania na wniosek pożyczkobiorcy „ (...) o którym mowa w pkt. 15 w wysokości 800 zł. (część C1 umowy – 1.4).

Strony ustaliły, iż zabezpieczeniem spłaty pożyczki będzie weksel własny in blanco nie na zlecenie (część C1 umowy – 3.1).

/dowód: umowa pożyczki z dnia 5 grudnia 2019r. – k. 22-28 akt, „ (...) – k. 28, harmonogram spłaty pożyczki – k. 30/.

5 grudnia 2019 r. pozwany M. O. wystawił weksel na kwotę 4.829,04 zł. Pismem z dnia 17 sierpnia 2020 r. powód wezwał pozwanego wykupu weksla w terminie 30 dni. Pozwany nie miał możliwości negocjowania warunków umowy, przedstawiciel powoda nie wskazał, skąd wynika taka wysokość prowizji. Pozwanemu nie wytłumaczono na czym polega usługa (...) oraz nie wskazano, z czego wynika określona za tę usługę opłata. Pozwany nie mógł zawrzeć umowy, która w swej treści przewidywałaby inną prowizję, czy nie zawierała opcji (...).

/dowód: weksel – k. 4; pismo z dnia 17 sierpnia 2020 r. – k. 5; zeznania pozwanego w charakterze strony – k. 66-66v – 00:03:18 – 00:10:39/.

Pozwany dokonał łącznie wpłat na kwotę 805 zł.

/okoliczność bezsporna/.

Pozwany prowadzi gospodarstwo domowe wraz z mamą i bratem, pozwany otrzymuje 900 zł renty, albowiem miał wypadek w pracy, wskutek którego orzeczono wobec niego 23 % uszczerbek na zdrowiu. Pozwany nie pracuje z uwagi na swój stan zdrowia oraz decyzję ZUS. Mama pozwanego otrzymuje około 1.300 zł. emerytury. Pozwany ma inne zobowiązania, z tego tytułu ma zajęętą część renty przez komornika. Pozwany musi dostawać zastrzyki przeciwbólowe, stanowi to miesięczny wydatek 200-250 zł. miesięcznie. Koszaty życia i mieszkania pozwanego ponoszą mama i brat pozwanego, pozwanemu po potrąceniach komornika i poniesieniu kosztów leków pozostaje na życie kwota 170-180 zł.

/dowód: zeznania pozwanego w charakterze strony – k. 66-66v – 00:03:18 – 00:10:39/.

Sąd zważył, co następuje:

Powyzszy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wymienionych w treści uzasadnienia kserokopii dokumentów. W ocenie Sądu nie było żadnych podstaw, by kwestionować prawdziwość i autentyczność przedstawionych przez stronę powodową dokumentów. Prawdziwość dokumentów nie kwestionowała także pozwana.

Sąd dokonał oceny dowodów zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Sąd mając na uwadze cechy indywidualne i okoliczności obiektywne uznał za wiarygodne zeznania złożone przez pozwanego w charakterze strony. Pozwany potwierdził fakt zawarcia umowy z powodem, potwierdził, że podpisał deklarację wekslową oraz wystawił weksel in blanco.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 720 § 1 k.c., który stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki zobowiązuje zatem pożyczkodawcę do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na pożyczkobiorcę. Samo wydanie przedmiotu pożyczki może nastąpić w dowolny sposób, byle pożyczkobiorca miał możliwość swobodnego dysponowania czy to pieniędzmi, czy rzeczami będącymi przedmiotem umowy. Odwrotność opisywanej sytuacji występuje przy zwrocie pożyczki. Pożyczkobiorca po upływie określonego terminu jest zobowiązany zwrócić pożyczkodawcy otrzymane pieniądze/rzeczy, przy czym nie muszą to być te same pieniądze i te

same rzeczy, o ile są zwracane w tej samej ilości i jakości. W braku odmiennego zastrzeżenia w odniesieniu do tych umów pożyczki, których przedmiotem są pieniądze, należy postępować stosownie do wymagań określonych zasadą nominalizmu (zob. szerz. Z. Gwalik, Komentarz do artykułu 720 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, LEX 2010).

Nie ulega wątpliwości Sądu, że pozwany i powód zawarli ważną umowę pożyczki.

Wymaga podkreślenia, iż w rozpoznawanej sprawie powód dochodził należności na podstawie weksla. Przedstawiony przez powoda weksel był wekslem in blanco, a zatem wekslem niezupełnym w chwili jego wystawienia. Weksel ten został wystawiony w celu zabezpieczenia wykonania przez pozwanego zobowiązania ze stosunku podstawowego – umowy pożyczki.

Wskazać należy, iż nawet przy abstrakcyjności zobowiązania wekslowego, sąd ma możliwość badania stanu faktycznego wynikającego ze stosunku podstawowego, w tym ustalenia, czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku wekslowego odpowiada rozmiarowi jego odpowiedzialności wynikającej ze stosunku podstawowego (tu umowy pożyczki). Wskazać należy, że w wyniku porozumienia osoby wręczającej weksel in blanco i jego odbiorcy ścisła więź pomiędzy zobowiązaniem wekslowym a zobowiązaniem, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność, przejawia się tym, że wierzyciel nie może z mocy weksla uzyskać w zasadzie więcej praw niż przysługuje mu w ramach stosunku, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność. Z tych przyczyn zdaniem Sądu kontrola postanowień umownych w zakresie regulacji art. 3851 – 3853 k.c. jest nie tylko uprawnieniem, ale też obowiązkiem sądu, nawet w przypadku, gdy zarzutów takich strona pozwana nie podnosi. Sąd zobowiązany jest czuwać, aby podmioty stosunków cywilnoprawnych pod przykryciem zobowiązania wekslowego nie przemyślały postanowień niedozwolonych i nie wykorzystywały słabszej i często nieporadnej strony tych stosunków jakim są konsumenci. Powyższe znajduje potwierdzenie w orzeczeniu TSUE C-176/17, w którym wskazano, że sąd krajowy nie może ograniczyć się do badania ważności zobowiązania wekslowego z punktu widzenia zachowania formalnych warunków weksla, z pominięciem stosunku podstawowego.

W złożonej przez siebie odpowiedzi na pozew pozwany podniósł m.in. abuzywność umowy w zakresie zastosowania opłaty przygotowawczej, zastosowania opłaty „ (...) oraz zastosowania prowizji. Powód natomiast wskazywał, iż wobec treści art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim odpadła możliwość badania abuzywności postanowień umowy w zakresie, w jakim pozaodsetkowe koszty kredytu nie przewyższają limitu wskazanego w ww. ustawie. W istocie w przedmiotowej sprawie wskazane w umowie pozaodsetkowe koszty kredytu nie przekraczają limitu oznaczonego w ustawie o kredycie konsumenckim, jednakże w ocenie Sądu stanowisko pozwanego w tym zakresie jest nie do przyjęcia. Zadaniem Sądu jest każdorazowe dokonanie prawnej analizy zapisów umownych także przez pryzmat innych norm prawa cywilnego, wskazać bowiem należy, iż celem regulacji określonych w ustawie o kredycie konsumenckim jest ochrona konsumentów przed nadmiernym obciążaniem ich kosztami udzielonych kredytów, a nie przyznawanie pożyczkodawcy uprawnienia do naliczania opłat w maksymalnej przewidzianej przez tą ustawę wysokości bez względu na to czy poniósł on jakiegokolwiek koszty związane z zawarciem umowy pożyczki. Tak wskazał również Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w orzeczeniu z dnia 3 września 2020 r w sprawie C- 84/19. W uzasadnieniu wskazano, iż przepis krajowy art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, nie wydaje się sam w sobie określać praw i obowiązków stron, umowy, lecz poprzestaje na ograniczeniu ich swobody ustalenia pozaodsetkowych kosztów kredytu powyżej pewnego poziomu i w żaden sposób nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy sprawdził, czy takie ustalenie ma ewentualnie nieuczciwy charakter. Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (DZ. U. 1993, L 95, s.29) należy w ocenie TSUE interpretować w ten sposób, że warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany i który obciąża konsumenta pozaodsetkowymi kosztami kredytu, w tym kosztami prowadzenia działalności gospodarczej kredytodawcy poniżej maksymalnego pułapu ustawowego może zostać uznany za nieuczciwy w rozumieniu tego przepisu. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane mogą być uznane za nieuczciwe jeśli stojąw sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczną nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Znacząca nierównowaga wynikających z umowy świadczeń jak i obowiązków ze szkodą dla konsumenta ma miejsce, gdy przedsiębiorca obciąża konsumenta kosztami nieproporcjonalnymi

w stosunku do świadczeń i otrzymanego kredytu. Ocena co do tego, czy sytuacja taka ma miejsce należy do sądu krajowego. Trybunał wielokrotnie podkreślał, że ustalenia nieuczciwego charakteru postanowień umownych, stojących w sprzeczności z wymogami dobrej wiary można dokonać sprawdzając, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, iż konsument ten przyjąłby taki warunek w drodze negocjacji indywidualnych (por. wyrok z dnia 7 listopada 2019 r., C-419/18 i C-483/18 i przytoczone tam orzecznictwo).

Wobec powyższych rozważań Sąd przystąpił do oceny postanowień umownych przez pryzmat art. 3851 § 1 k.c.

Zgodnie z art. 3851 § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Przez rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć przy tym nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

W kontekście powyższych regulacji, wskazać należy, że powód dochodził oprócz spłaty kapitału pożyczki wraz z odsetkami również dodatkowych kosztów w postaci opłaty przygotowawczej w wysokości 129 zł, prowizji w wysokości 1.571 zł oraz kwoty 800 zł z tytułu „Twojego pakietu”. Wymaga podkreślenia, iż prowizję określono na poziomie 1.571 zł, co stanowi kwotę odpowiadającą 63% udostępnionego pożyczkobiorcy kapitału. W takiej sytuacji, zdaniem Sądu I instancji, prowizja zastrzeżona w umowie, z której powód wywodzi swe żądanie, jest rażąco wygórowana. Z tego też powodu postanowienie umowne określające jej wysokość w ocenie Sądu uznać należało za sprzeczne z dobrymi obyczajami i godzące w interes konsumenta. W ocenie Sądu powód nie wykazał jakichkolwiek okoliczności, które uzasadniałyby przekonanie o racjonalności i celowości określenia prowizji właśnie na tak wysokim poziomie. Powód wskazał co prawda, że w związku z prowadzoną działalnością ponosi koszty podatków, opłat za pośrednictwo, czy z tytułu zabezpieczenia środków na wypłatę pożyczek. Niemniej jednak w ocenie Sądu są to typowe koszty ponoszone przez podmioty prowadzące określoną działalność, nie jest zatem zrozumiałe aby koszty te przerzucać w takim zakresie na konsumenta. Powód nie wykazał też - wbrew obowiązkowi określonemu w art. 3851 § 4 k.c. - aby wskazane postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z pozwanym. Pozwany wskazał, że nie orientował się, w jakim zakresie poniesie koszty prowizji, ani też nikt nie informował go, czym jest „ (...)” i jakie z tego postanowienia płyną dla niego udogodnienia oraz jakie z tego tytułu poniesie koszty. Nadto nikt nie informował pozwanego, że może on zawrzeć umowę bez opcji „ (...)”. Jak wynika z zeznań pozwanego, przedstawiciel powoda przedstawił mu dokumenty, nie wyjaśnił w żaden sposób poszczególnych opłat, ani nie wskazał skąd wynika ich wysokość. Zdaniem Sądu praktyka powoda polega na oferowaniu konsumentom pożyczek, które obciążone są maksymalnymi kosztami pozaodsetkowymi, dodatkowo nakłada się na klientów dodatkowe zobowiązania za tzw. „uprawnienia”, które de facto nie stanowią dla konsumenta żadnych udogodnień, co wynika bezpośrednio z treści umowy, określających uprawnienia, wynikające z (...). Tym samym działanie takie zmierza do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. W ocenie Sądu, opłaty pobierane przez powoda przy udzieleniu pożyczki stanowią w rzeczywistości dodatkowe, nadmiernie wygórowane w stosunku do wysokości kapitału, wynagrodzenie powoda, które ponosi konsument. Wskazać nadto należy, że prowizja określona w umowie, z której powód wywodził swe żądanie, nie stanowi świadczenia głównego w rozumieniu art. 3851 § 1 k.c. zdanie drugie. Pojęcie „głównych świadczeń” stron należy interpretować wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Zgodnie zaś z art. 720 § 1 k.c., elementem przedmiotowo istotnym umowy pożyczki nie jest wynagrodzenie, a zasadniczą formę wynagrodzenia z tytułu udostępnienia kapitału stanowią odsetki naliczane od udostępnionej sumy (przewidziane zresztą w przedmiotowej umowie).

Nadto wbrew stanowisku powoda Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie nie wykazano by postanowienia umowy dotyczące (...) były uzgodnione indywidualnie z pozwanym. Pozwany nie został poinformowany, że może podpisać umowę pożyczki bez dodatkowej opcji (...). Koszt skorzystania z opcji (...) jest wysoki i nieuzasadniony treścią umowy

oraz podpisanym przez pozwanego oświadczeniem. To czy pozwany skorzysta z „Twojego pakietu” nie wynikało z jego inicjatywy.

W zaistniałym stanie rzeczy postanowienie pkt. 1.4 b umowy z dnia 5 grudnia 2019 r. dotyczące prowizji oraz ceny Twojego Pakietu uznać należy za abuzywne i niewiążące (art. 3851 § 1 i 2 k.c.).

W efekcie, Sąd I instancji uznał, że zasadne jest żądanie pozwu w części wynoszącej 1.830,04 zł. Na zasądzoną kwotę składa się niespłacony kapitał w wysokości 1.695 zł (2.500 – 805), opłata przygotowawcza w kwocie 129 zł, niespłacone odsetki umowne w kwocie 6,04 zł. Dalsze odsetki za okres po wypowiedzeniu umowy Sąd zasądził na mocy art. 481 § 1 k.p.c.

Zasądzone w punkcie 1. wyroku roszczenie, w punkcie 2. orzeczenia Sąd rozłożył na raty. Zgodnie z art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia.

Podstawą zastosowania powyższego przepisu jest wyłącznie uznanie Sądu, że szczególnie uzasadnione wypadki zachodzą. Uprawnienie to przysługuje w sytuacjach, gdy ze względu na stan rodzinny lub majątkowy strony zobowiązanej bezzwłocznie spełnienie przez nią świadczenia byłoby nadmiernie utrudnione lub narażałoby ją na niepowetowaną szkodę. Chodzi więc o wyznaczenie takiego terminu, który z jednej strony mógłby umożliwić pozwanemu wykonanie orzeczenia w sposób dla niego najmniej dotkliwy i nie narażający na nadmierne straty. Termin ten musi jednakże z drugiej strony uwzględnić słuszne interesy powoda i nie narażać go na dalsze szkody (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 sierpnia 2015 r., I ACa 186/15, LEX nr 1797171).

Zdaniem Sądu sytuacja życiowa oraz materialna pozwanego uzasadniała rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty. Z zeznań pozwanego wynika bowiem, iż w chwili obecnej jest on w niekorzystnej sytuacji życiowej – jest osobą, która w wyniku wypadku przy pracy odniosła obrażenia, które uzasadniają przyznanie 23 % uszczerbku na zdrowiu. Pozwany w wyniku wypadku i odniesionych obrażeń nie może podjąć żadnej pracy i utrzymuje się jedynie z renty w wysokości 900 zł., a więc świadczenia o wysokości znacznie poniżej minimalnej płacy. Pozwany korzysta z pomocy matki i brata, z którymi prowadzi gospodarstwo domowe. Wydatki pozwanego na leki przeciwbólowe stanowią kwotę 200 -250 zł. miesięcznie. Nadto pozwany posiada inne zobowiązania i zajęcia komornicze, po potrąceniach i bieżących wydatkach pozwanemu pozostaje na życie kwota 170 - 180 zł. Gdyby nie pomoc bliskich pozwany nie byłby w stanie samodzielnie się utrzymywać. Sąd rozkładając zasądzone roszczenie na raty miał na uwadze fakt, iż w sytuacji, w jakiej znajduje się pozwany spłata całości kwoty dochodzonej pozwem stanowiłaby dla niego i jego rodziny nadmierne obciążenie, co również nie byłoby korzystne dla powoda. Kwoty poszczególnych rat zostały przez Sąd określone w takiej wysokości, aby pozwany miał realną możliwość jej spłaty, co leży również w interesie powoda. Sąd miał na uwadze także to, że pozwany nie uchylał się od spłaty zadłużenia, a jego możliwości spłaty zostały uszczuplone w wyniku wypadku losowego.

Zważyć nadto należy, iż rozkładając zasądzone świadczenie na raty Sąd zasądził także żądane odsetki za okres do dnia wydania wyroku, co jest zgodne ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale składu siedmiu sędziów, stanowiącym zasadę prawną z dnia 22 września 1970 r. (III PZP 11/70, OSNC 1971/4/61, LEX nr 1158). W uchwale tej wskazał nadto Sąd, iż rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty ma ten skutek, że wierzycielowi nie przysługują odsetki od ratalnych świadczeń za okres od daty wyroku do dnia płatności poszczególnych rat. Choć powodowi należec będą się odsetki w przypadku zwłoki w zapłacie poszczególnych rat przez pozwanego, o czym Sąd zgodnie z art. 481 k.c. orzekł w punkcie 2. wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. rozliczając je stosunkowo. Powód wygrał w 38 %, poniósł koszty z tytułu opłaty od pozwu w kwocie 400 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 900 zł. Przy czym sąd na mocy art. 102 k.p.c. postanowił odstąpić częściowo od obciążania pozwanego kosztami zastępstwa procesowego ponad kwotę 300 zł.

Przepis art. 102 k.p.c. stanowi, iż w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Jednocześnie nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację Sądowi, który dokonuje tego przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., sygn. II CZ 210/73; T. Demencki, Komentarz do art. 102 Kodeksu postępowania cywilnego [w:] A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, LEX 2012). Chodzi tu o takie sytuacje, które wskazują, że ponoszenie kosztów procesu przez daną stronę pozostawałoby w sprzeczności z powszechnym odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego.

Pojęcie wypadków szczególnie uzasadnionych należy powiązać z okolicznościami związanymi z samym przebiegiem procesu, jak i leżącymi na zewnątrz. Do tych pierwszych zaliczane są m.in. sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, czy prekluzja (M. Sorycz, komentarz do art. 102 [w:] A. Góra-Błaszczkowska, Kodeks postępowania cywilnego. Tom I A. Komentarz. Art. 1-42412, Warszawa 2020; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 kwietnia 2017 r., sygn. I ACa 1623/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 marca 2017 r., sygn. I ACa 1330/15).

Zdaniem Sądu sytuacja życiowa pozwanego oraz okoliczności związane z prowadzonym procesem świadczą o tym, iż w sprawie mamy do czynienia z wypadkiem szczególnym, uzasadniającym odstępienie od obciążania pozwanego kosztami przegranego procesu w części. Pozwany nie z własnej woli zaprzestał spłaty zobowiązań, miało to miejsce w wyniku wypadku, zaś w toku postępowania dążył do wyjaśnienia sprawy. Nadto jak wskazano powyżej również sytuacja życiowa i majątkowa pozwanego jest szczególna, co Sąd miał na uwadze orzekając o kosztach procesu.

Łącznie powodowi należały się koszty w kwocie 272,46 zł co stanowi 38 % kwoty 717 zł (400 zł + 17 zł + 300 zł).

O wynagrodzeniu pełnomocnika Sąd orzekł w oparciu o § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).